

In deze serie denken we na over het boek van Comrie de *Eigenschappen van het zaligmakend geloof*. Dit boek is onlangs hertaald en door uitgeverij De Banier opnieuw uitgegeven. Oudere uitgaven van dit boek zijn een stuk moeilijker te lezen. De nieuwe uitgave van De Banier is hertaald en herschreven zodat het lezen een stuk gemakkelijker wordt, hoewel de preken van Comrie natuurlijk wel bestudeerd moeten worden. Het is niet een boek wat je 'zomaar' even uitleest. Het is een boek wat overdacht en herlezen moet worden. Wie zich echter de moeite getroost om het te lezen zal er ook veel voor terug ontvangen. Reeds verschillende mensen gaven aan met veel stichting het boek van Comrie gelezen te hebben. Elke dag één bladzijde kan al een heel eind op weg brengen.

De komende tijd staan we stil bij de tweede preek in de *Eigenschappen*. Deze preek heeft als opschrift: *'Het geloof is een genade, waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt'*. Het gaat dus over de rechtvaardiging van een zondaar voor God. Ook wijst Comrie op het belang om de 'rechtvaardiging te kunnen ondervinden' (pag. 79). We kennen allemaal wel het bekende gedicht van Mac Cheyne: "Hoe zal ik rechtvaardig verschijnen voor God?" Dat is een wezenlijke vraag. Een zaak ook die we in de Bijbel op vele plaatsen tegenkomen. Ik citeer een tekst uit de brief van Paulus aan de gemeente van Rome: *"Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus; Door Welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods."* (Rom. 5:1-2). Door het ware geloof zijn zondaren gerechtvaardigd voor God. De rechtvaardiging brengt vrede met God. En de rechtvaardiging heeft zijn grond in het heilswerk van Christus. Tot zover even enkele dingen over de rechtvaardiging. Het is een belangrijke weldaad.

Nu is er over de rechtvaardiging van de goddeloze ook heel veel verschil van mening. Sommigen zijn van oordeel dat niet al Gods kinderen delen in de rechtvaardiging voor God. Dat lijkt mij een misvatting want niemand kan een kind van God zijn, zonder gerechtvaardigd te zijn. Anderen zijn van mening dat de wetenschap van het rechtvaardig zijn voor God samenhangt met hele bijzondere ervaringen. Soms komen daar ook visioenen aan te pas. Weer anderen denken dat alleen de rechtvaardiging maar belangrijk is voor Gods kinderen. Dat de Heilige Geest zondaren vernieuwt is voor hen kennelijk minder belangrijk. Er zijn nog wel veel meer vragen rond het leerstuk van rechtvaardiging van de goddeloze. Het gaat in ieder geval over de vrijspraak van een schuldig mens door de heilige en rechtvaardige God. Hoe moeten we deze dingen zien? Laten we eens nagaan hoe Comrie erover

gesproken heeft. En laten we al lezend, bidden en denkend onszelf de vraag stellen: wat ken ik hier persoonlijk van? Daar gaat het tenslotte om. We kunnen veel bespreken maar het komt toch op de persoonlijke wetenschap aan. Onze Catechismus begint niet voor niets met de vraag: Wat is uw enige troost in leven en in sterven?

Het eerste wat opvalt is dat Comrie de rechtvaardiging direct na de vereniging met Christus aan de orde stelt. Het gaat bij de rechtvaardiging om een weldaad van Christus. Het gaat dus om belangrijke zaken. De vernieuwing, de bewaring, de troost etc. zijn zeker belangrijk. Maar de eerste grote weldaad die uit Christus vloeit is de rechtvaardiging. Dat is al zeer belangrijk. Er zijn immers maar twee mogelijkheden. Of we staan in vijandschap met God of we hebben vrede met God. Er is geen tussenweg. Kennelijk wil Comrie dat benadrukken. Hoe en in welke mate we de rechtvaardiging beleven is een andere vraag. Laten we wel vasthouden aan het grote belang van deze weldaad. Comrie heeft als tekst voor de tweede preek Rom. 5:1. De kernwoorden daar zijn rechtvaardiging, geloof, vrede bij God en onze Heere Jezus Christus. Die vier dingen hangen bijbels gezien dus onlosmakelijk met elkaar samen. Laten wij die dingen ook maar zo overdenken.

Vervolgens begint Comrie met een korte inleiding. Hij wijst op de uittocht uit Egypte. Het bloed van het paaslam, wat aan de deurposten gestreken moest worden, heeft een diepe bedoeling. *Dit laat ons in geestelijk opzicht zien dat ieder van wie het geweten door het geloof besprengd is met het bloed van Jezus Christus, het verderf niet zal zien, omdat God in Christus met hem verzoend is. Maar daartegenover zien we ook dat de toorn van God juist blijft op hen die niet geloven.* (pag. 72). Geloven in Christus is fundamenteel voor de rechtvaardiging. Vervolgens gaat Comrie eerst de tekst uitleggen. Hij wijst op twee gedachten. Eerst gaat hij uitvoerig in op de weldaad, de rechtvaardiging. Daarna staat hij stil bij het gevolg, namelijk vrede bij God door Jezus Christus (pag. 73). Op pagina 94 vinden we dan de toepassing.

Comrie begint zijn uitleg met het afwijzen van de Roomse opvatting van de rechtvaardiging. Rome leert dat rechtvaardiging betekent rechtvaardigheid instorten. Dit is echter onjuist. Rechtvaardiging betekent een rechterlijke uitspraak. Het is 'iemand die wordt beschuldigd van schuld en misdaad, vrijspreken'. Het gaat dus over een oordeel van God over onze persoon. De verschillende bijbelse zaken die daarbij van belang zijn worden door Comrie achtereenvolgens behandeld. Ik citeer eerst maar even: *Rechtvaardiging of rechtvaardigmaking is dus een woord dat ontleend is aan de rechtbank. Daarom zullen wij ze als een*

rechtsgeeding voorstellen, ook omdat in het geweten van degenen die gerechtvaardigd worden, werkelijk een rechtbank wordt opgericht. Wij willen daarom spreken over de rechter, de gedaagden, de aanklagers, de pleitbezorger, het vonnis en de bekendmaking daarvan. Over elk een kort woord. Comrie wijst dus op zes belangrijke dingen. Die zes dingen gaat hij in het vervolg ook uitwerken. Het is best belangrijk om dit goed te onderkennen. De weldaad van de rechtvaardiging is een fundamenteel bijbelse zaak. Het mag daarom best grondig aan de orde komen. We kunnen in dat opzicht denk ik nog veel van onze vaders leren. Ze hebben de heilswaarheden grondig en in de diepte behandeld. Niet om de dingen moeilijker te maken dan ze in werkelijkheid zijn, maar wel om de hele Schrift te laten spreken. Laten we dat ook vandaag doen. We zijn vaak zo snel en oppervlakkig in onze omgang met de Schrift. De Bijbel echter wil gelezen, overdacht en herlezen worden. De Heere onderwijst, voedt, leidt en regeert Zijn kinderen door het Woord. We hebben het profetisch Woord dat zeer vast is. Ook vandaag gaan we alleen veilig als we ons in het geweten gebonden weten aan het Woord van God.

Eerst gaat Comrie dus spreken over God als Rechter. Vanuit de Schrift wijst hij op verschillende zaken die hierbij van belang zijn. De ziel krijgt een diepe indruk, geleerd door de Schrift en gewerkt door de Heilige Geest van de deugden van God. Zo wijst Comrie bijvoorbeeld op de majesteit van God. Laat ik daarvan iets citeren: *Wij zijn niet in staat om in woorden het ontzag en de eerbied uit te drukken, die in de ziel veroorzaakt worden door een heldere openbaring van God in Zijn ontzagwekkende majesteit. Maar wie dit ervaren heeft, zal het zich steeds opnieuw herinneren.* Zo wijst Comrie nog op verschillende eigenschappen van God waarin Hij zich openbaart aan het hart van de zondaar. De bedoeling van deze openbaring is om zielen te doen afzien van alle mogelijkheden om zichzelf te kunnen redden. *Ten slotte wordt God aan de ziel geopenbaard als een almachtige Rechter, Die niet alleen naar waarheid een rechtvaardig vonnis uitspreekt, maar Wie het ook niet aan kracht ontbreekt om het vonnis te voltrekken door de schuldige overtreder te straffen. Hij is de sterke God; en als de schuldige zondaar dat ziet, moet hij beven en komt hij in de grootste wanhoop en ellende, zodat hij radeloos wordt als hij op zichzelf ziet, geen gelegenheid ziet te ontvluchten en moet uitroepen: 'Het is buiten hoop!' Juist door deze weg komt er plaats voor de vraag: is er nog een middel om de welverdiende straf te ontgaan... Volgende keer hopen we na te gaan hoe Comrie verder spreekt over de rechtvaardiging. (wordt vervolgd)*

Naar aanleiding van Alexander Comrie, *'Verhandeling van enige eigenschappen van het zaligmakende geloof'*, uitgave De Banier, 2012, € 24,90